

V poterjenje vsega tega tukej razloženega pa bode še služil sledeči izanski napis, kterega nam je tudi Schoenleben zapisal:

VEITRONI BVTTONIS F ET TETAE AD
NOMATI F. V. VXORI BVTTO Parentibus Suis F.

Tukaj vidimo same čiste slovenske imena. Veitron pomeni Vetrona = Turbonius (zavoljo oblike primeri Mažgon). Veter — zrak so Kershnaiti imeli za prvi princip, zato so Višnu-ta obrazovali tudi z orlovim kljanom in perotami, in Višnu je imel za vahara (voznika) orla Garuda. Zrak in veter so torej častili starci kot svet živelj nalik vodi. Butoni, Buti, Buteri so bili suge Shiva-ta, kateri je kot Jama bil sodnik mrtvih¹⁾. Teta je tudi historiško in basnoslovsko slovansko ime, ktero je imela Ljibušina sestra Tetka. Ada Maja²⁾ se je velela Bhavany divna, edina mati Bramata-Vishnuta in Shivata. Ada Maja, slovenski Adnamati (Ednamati, na Pohorji in na gorenskem Kranjskem še govore aden ne eden), je torej podobna Kybeli, ktero Lukreci tudi imenuje edino mater bogov in žival.

Vse te imena po symbolu Shivatovem prijete so jasen dokaz za misel našo. Dnešnji den še se veli kraj, v katerem so vsi ti spomeniki izkopani Ig na Ižkem, na Igu, kar tudi toliko pomeni, kar vol, tor, jap, treba, jugmentum — jumentum. V rusinski prekrasni pesmi „Slovo o polku Igorovem“ se glavni junak veli Igor (koroški Ingol, Ingvo) in druge junaške osebe Trojan, to je, Torjan, in junak Vsevolod se veli Buj — Tur, in Bajan pevec vnuk Velesov. Že v egiptiški basni nahajamo nekakšno odnošenje bika k vetru. Thyphon — pravijo basni egiptiške — zbudi pušavski veter in ga pred seboj žene v podobi bikov, in v „Slovo o polku Igorovem“ se velijo Vetri Štribožij vnuci, to je, Štiroboga — Turoboga vnuci³⁾. Štri je po meta-tezi postalo, kakor Trojan iz Torjan. Tako bi tudi ime Veitron bilo v nekem basnoslovskem odnošenju s štironom, turom. Zato nahajamo enake korenike turbo in tur, bora, βορεας in bos, sever in seva, sava = bik⁴⁾.

V imenu Ter, tor ima iskati svoj početek mesto Tergeste, ktero je, kakor Eusthatij⁵⁾ terdi, po nekem Tergestu ime dobilo, in kar je tudi verujetnije, kakor Melatovo izpeljevanje Ter egestum, to je, trikrat razdjano. Tergeste, tudi Torgium, je že zgoda postalo kolonija Rimljanov, ker pa so Rimljani koloniste že v postavljene mesta, ktere so podjarmili, naseljevali⁶⁾, je gotovo že mesto pred rimsko kolonijo stalo. Bode mi kdo rekel, zakaj ne izpeljujem imena iz besede terg. Al tu ni ta se je rodila iz ter, tor, zato toržestvo, toržestveni, feierlich. Je v tih besedah ravno ta enakost, ktera je v latinskih Mercurius, merx in mercator. Kjer so Tera, Tora častili, tam je bila trgovina in toržestvo, kakor so dnešnji den s prazniki zedinjeni tergi — snemi ali, kakor napačno pravimo, sejmi.

Ime Tregist, Tergist, ima okolica bočanska (nemški Voitschberg v starih listinah, dnešnji den Voitsberg), in tu sopet vidimo združene imeni enakega pomena. Rodovine But, Butej, Butjan, Butjanek še živijo na Štajerskem, in Buteri na Goriškem, in beseda but, butjan, buter, še Slovenci kraj Mure dnešnji den poznajo v pomenu nesrečen, bedast, zlodejni človek. V listinah Otona II. se imenujejo kraji na Koroškem Butanjeg, to je Butjanek, Butigoj, to je, Butigaj, ki pomenijo to, kar nemško Teufelsgraben, Teufelswald itd. (glej: Šafařík „Slav. Alt.“ II. 344.) Eden bodroških knezov okoli leta 1071 se je imenoval Buta; vidimo toraj, da je to ime tudi pri severnih Slavenih znano bilo (Raumer Reg. I. 111. N. 601.) (Dalje sledi.)

Ozir po domači.

Vélíko Gradišče.

Dve uri od Tersta proti jutru med Lokvo (talijanski Corgnale) Radikom in Gročanami stoji precej visok verh z imenom Vélíko Gradišče; ima na verhu dve lepe ravnici, eno proti izhodu, drugo proti zapadu, in med njima mali versček; poznajo se še malo niže med skalovjem tri ceste, ki so na-nj peljale: ena na juterni strani brega, ki stoji nad Bazovico; prekriža jo sedanja pot, ktera gre iz Lokve na Gročane; druga na strani proti Rodiku, in tretja naj sternejša zgor od gročanske cerkve. Vélíko Gradišče ima na južni strani ne nizoko dosti živice (vode), in silno veličansk lepogled se odpira tu popotniku: na sever se vidijo Nanos, Triglav in njegova brata; na zapad karniške in tiroljske gore, ravnine laške in morje kakor deleč oko pelje; na jug isterski in čiški verhi, in na izhod notrajski snežnik; ako se pa malo proti Rodíku po verhu gre, se vidijo tam za Nanosom tudi kamniški snežniki. Tudi gori na tem verhu ni nikolj tako strašna burja, ko dobro četert ure niže pri Kervavem potoku na reški cesti; kmetje, ki na verhu po senokošah seno grabijo, pravijo, da večkrat kakošno staro stvar najdejo. Ime Vélíko gradišče in vse druge okoljščine kažejo, da je onde nekaj kaj posebnega moralo biti, — pa kaj je bilo, in kadaj je propadlo, pisatelju ni znano.

J. V.

Dopis iz Amerike.

Te dni je došlo iz Crow-Wing-a v Ljubljano slovensko pismo nekega našega rojaka, ki je zdaj pri prečastitem gosp. misionarju Pircu v severni Ameriki. Ker obsega to pismo marsiktero mikavno novico, nam je gosp. prejemnik prijazno dovolil, da naj iz njega povzamemo, kar se nam za „Novice“ priličnega zdí. Pismo je od 22. oktobra l. l.

Ko je gosp. pisatelj s krepkimi besedami razložil, da Amerika ni več tista „obljubljena dežela“, kamor so nekdanje Evropejci se preseljevali in so ob kratkem obogateli, in kamor jih sicer še sedaj veliko pride, pa se kesajo, kolikor imajo las na glavi, da so sem prišli, ako nimajo premoženja si kupiti zemljišča, — nadaljuje pismo svoje takole:

„Celi dan sem danes derva sekal, da bo bajtica topla, zakaj hiša ji ne morem reči, ker sapa skoz-njo piše, da je kaj. Treba pa je, da že kurimo, ker že več dni zmerzuje ponoči tako, da je zjutraj zemlja čez pavec zamerznjena. Čez dan se ogreje in otaja, da kače iz lukinj na solnce prilezejo in se grejejo; potem švigajo in homatajo semtertje, kakor pri nas po dežji červi. Predvčerajnem sem šel na lov in sem marsiktero veliko pisanko popalil. Pa ta žival, ktere se človek vstraši, ko jo vidi, se nahaja le v samotnih krajih, deleč od stanovanj, kamor prešiči ne pridejo. Védi, da tukaj so prešiči naj večji kačji sovražniki, ki jih veliko pokončajo in požró, pa nikoli nobena jih ne piči. Kakor hitro kača prešiča čuti, mu skuša uiti, al prešič je hitro za njo; z eno nogo ji stopi na vrat, z drugo pa en-

¹⁾ Sonnerat „Reise nach Ostindien“, Zürcher Ausgabe str. 159.

²⁾ Langlés „Monum.“, str. 192. Niklas Müller „Glauben der Hindu“. Langlés Adamajo imenuje „la mère de tous“, „attraction qui unit toute la matière“.

³⁾ Mislim, da se ta genealogia tako razreši. Višnu je s svojim sinom Vaju — bogu vetrov jedno (primeri slov. vejati, nemško wehen), ker zrak predstavlja. Višnu pa je brat Shiva-ta, ker občo mater imata Bhavany Majo — Babo majko — Adnomater, po takem je Vaju, bog vetrov, vnuk Štriboga — Štirboga, Turoboga — Shiva — Dherma-ta.

⁴⁾ Ker so Kershnaiti imeli zrak za prvo materio vsega rodenja, je očitno, zakaj turbo bora, boreas, sever imajo korenike v bhu fieri, shvi zeugen, erzeugen. Tako bi Liebigov princip „Alles ist komprimierter Aether“ že bili Indi in stari Slovenci poznali bili in učeni Liebig ni nič novega povedal.

⁵⁾ Eusthatij pri Schoenleбенu str. 107.

⁶⁾ Servius „Ad Virg. Aen.“ I. 12. Ruperti „Handbuch der röm. Alterth.“ str. 768.